

Innspill til et regulatorisk rammeverk for havbruks til havs

Fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran

Nærings- og fiskeridepartementet

14. desember 2021

NHO, Sjømat Norge og Norsk Industri vil med dette gi enkelte innspill til prosessene som departementet har igangsatt for tilrettelegging for havbruk til havs. Bakgrunnen er at de industrielle aktørene som skal foreta store investeringer har behov for en forpliktende og forutsigbar prosess for et framtidig rammeverk for havbruk til havs. Hvordan reguleringene utformes får stor betydning for de sjømatsekselskapene som ønsker å ta i bruk ny teknologi for produksjon av sjømat til havs. Etableringen har i tillegg stor betydning for havnæringer også utover Sjømat Norges og Norsk Industris medlemmer. Innspillene er forankret i Sjømat Norges strategi for utvikling av havbruk til havs.

Å etablere et permanent regulatorisk rammeverk for havbruk til havs er krevende og vil kunne ta tid. For å ikke å tape tid og posisjon i den globale utviklingen, bør det raskt etableres en midlertidig tillatelsesordning. Slik vil de første prosjektene kunne realiseres uten forsinkelse, med positive effekter for utvikling av sjømatnæringen og omstilling av norsk leverandørindustri. Parallelt må det arbeides med et permanent rammeverk og åpning av egnede arealer for havbruk til havs.

Det nødvendig med en tidsplan for arbeidet med et rammeverk for havbruk til havs. Vi anerkjenner at myndighetene må ha lederskap og eierskap i disse prosessene. Samtidig vil arbeidet kreve ulike typer kompetanse. Næringen er klar til å bistå med kompetanse og kapasitet for å sikre kvalitet og framdrift i prosessene. Vi ber om at myndighetene går i dialog med næringen for å sikre fremdrift på en måte som ivaretar integriteten til arbeidet.

Nedenfor følger våre innspill til departementets arbeid.

Vennlig hilsen

Anniken Hauglie

Viseadm. og politisk direktør

NHO

Geir Ove Ystmark

Adm. dir.

Sjømat Norge

Knut Sunde

Direktør

Norsk Industri

1. Utgangspunkt

NHOs Veikart for fremtidens næringsliv – Neste trekk – peker på grønn omstilling som ett av vekstområdene med størst potensial de kommende tiårene. Det inkluderer framveksten av biobaserte verdikjeder der næringslivet allerede i dag bidrar med vesentlig sysselsetting og verdiskaping.

Sjømatnæringen er Norges nest største eksportnæring, og har et betydelig potensial for ytterligere å utvikle Norge som global matleverandør basert på produksjon fra havet. Næringen har selv satt mål om å doble omsetningen innen 2030 og, ifølge SINTEF kan denne femdobles innen 2050. Dersom vi lykkes, kan dette både bidra til mer bærekraftig matproduksjon i en verden som etterspør sunn proteinrik mat og tette noe av eksportgapet som vil oppstå når oljeinntektene på sikt blir mindre.

En slik vekststrategi krever en bred tilnærming. Det må fortsatt satses på å videreutvikle norsk havbruk og sjømatproduksjon kystnært. I tillegg vil havbruk til havs ha et stort potensial for eksportrettet jobb- og verdiskaping. Det vil også skape store ringvirkninger for teknologiutvikling og norsk leverandørindustri. Både norsk industri og norsk havbruk er klare for å komme i gang med det som kan bli neste store kapittel for Norge som sjømat- og industrinasjon. En satsing på havbruk til havs vil være en unik mulighet for at Norge og norske aktører fortsatt skal være globale ledere for oppdrettseventyret i en tid med økende konkurranse fra utenlandske aktører

Et første viktig steg er at myndighetene legger frem et regulatorisk rammeverk som gir forutsigbarhet for de aktørene som ønsker å satse i dette segmentet. Vi er derfor glade for at regjeringen i Hurdalsplattformen gir tydelige signaler om at dette er et område de vil utvikle:

«Regjeringen vil utvikle et konsesjonsregime for oppdrett til havs med strenge krav til bærekraft og sameksistens mellom ulike næringer».

Vi er kjent med at det arbeides med et høringsutkast som angår ulike forhold for et slikt konsesjonsregime, og tillater oss derfor å spille inn noen momenter til dette arbeidet.

Sterk norsk posisjon

Norge har i dag en verdensledende markedsposisjon når det gjelder teknologi, kompetanse og erfaring innen både oppdrett og offshore virksomhet, i tillegg til å ha de beste naturgitte forutsetninger for produksjon av sjømat. Med havbruk til havs vil laksen kunne produseres i et naturmiljø som den er skapt for, og som kan ha bedre vannkvalitet, stabile temperaturer og bedre oksygen- og saltinnhold i vannet. Vi er dermed i en unik posisjon til å bli markedsledende også innen offshore havbruk.

Samtidig ser vi allerede i dag at nesten halvparten av den atlantiske laksen produseres i andre land og det investeres milliarder av kroner i landbasert oppdrett nær de store markedene i verden. Videre skjer det en sterk teknologisk utvikling i tilknytning til blant annet offshore havbruk også i andre land. Dette understreker behovet for å komme i gang med offshore havbruk i Norge, og å få etablert et regelverk som kan stimulere en slik utvikling.

Det foregår nå et (grønt) taktskifte innen offshore-næringene. Offshore havbruk har potensial til å skape, direkte og indirekte flere titusener nye norske arbeidsplasser fram mot 2050 og tilby relevante

jobber for offshore- og ingeniørkompetanse i en bærekraftig industri. Historisk har Norge lyktes med å utvikle konkurransefortrinn ved å bygge nye næringer på skuldrene av andre næringer. Den riktige kompetansen har blitt utnyttet når den har vært tilgjengelig. Denne muligheten ligger der også nå, ved å bygge på den tverrfaglige spisskompetanse innen norsk havbruk, offshore-industri og offentlig forvaltning som vi har tilgjengelig i landet vårt, og dermed legge til rette for etableringen av en ledende offshore havbruksnæring.

Forutsetninger

Ordningen med utviklingstillatelser har stimulert til å etablere offshore havbruksenheter som kan operere i mer eksponerte områder enn det som er vanlig i dag, og allerede gitt oss verdifull erfaring med drift av denne typen enheter. Likevel gjenstår et betydelig utviklingsarbeid.

Det er avgjørende i overskuelig fremtid å etablere et regulatorisk rammeverk med en modell for tildeling av produksjonstillatelser på permanent basis. Rammeverket må utformes slik at det skaper forutsigbarhet for involverte parter. Vi er opptatt av at dette kommer raskt på plass og at det følges opp med konkrete tidsplaner for når et forutsigbart konsesjonssystem kan være på plass. Det vil være avgjørende for å unngå at den *industrielle utviklingen* i havbruk i Norge ikke bremser opp og at posisjonen overtas av andre land. I påvente av dette er det avgjørende at det innføres en midlertidig tillatelsesordning for offshore konsepter.

Dette notat tar særskilt for seg havbruk i eksponerte områder utenfor grensene for dagens produksjonsområder. Vi presiserer at det gjelder de store norske sjøområdene innenfor norsk økonomiske sone som ikke omfattes av gjeldende regler for kapasitet og kapasitetsvekst i havbruksnæringen. Aktivitet i eksponerte områder må derfor ikke påvirke dagens produksjonsområder, men ses på som et nytt og uavhengig vekstområde.

2. Tillatelsessystemet for offshore havbruk må tilpasses dette formålet

Med akvakulturloven er det grunnleggende rammeverket på plass. Akvakulturlovens geografiske virkeområde omfatter både norsk landterritorium og territorialfarvann, kontinentalsokkelen og Norges økonomiske sone, jf. § 3. Samme lov har nærmere bestemmelser om akvakulturtiltattelse, krav til denne, innhold og generelle krav til tildeling. Disse reglene gjelder både innenfor og utenfor dagens produksjonsområder.

Dagens tillatelsessystem er likevel ikke særskilt tilrettelagt for offshore havbruk. Det er et betydelig behov for tilpasning og utvikling av gjeldende regelverk for tildeling av akvakulturtiltattelser utenfor produksjonsområdene. Med hjemmel i akvakulturloven er det gitt forskrifter og bestemmelser som ikke gjelder hele lovens geografiske virkeområde, men som er tilpasset det kystnære havbruket. Det gjelder bl.a. produksjonsområdeforskriften, som begrenser området for tildeling av produksjonstillatelse til 13 områder langs kysten, hvor yttergrensene er trukket til henholdsvis 20 og 30 nautiske mil fra grunnlinjene.

Det er flere årsaker til at det er behov for et særskilt regelverk for havbruk til havs:

- Det vil være behov for en større grad av overordnet styring og koordinering av tildeling av produksjonstillatelse og lokalitetstillatelse (felttillatelse). Med oppdrett i åpent hav vil det være behov for større arealer og vesentlig mer produksjonsvolum enn det som tildeles kystnært.

Dessuten må behandling av lokalitetsklarering tilligge et nasjonalt forvaltningsnivå (som behandling av søknaden fra SalmarAkerOcean om lokalitetsklarering).

- På grunn av ulike og dels nye arealkonflikter som berører andre næringer og interesser, samt utfordringer knyttet til bl.a. miljø, tilsyn, logistikk og fiskehelse, må det legges opp til myndighetsstyrte konsekvensutredninger som ivaretar disse utfordringene. Vi oppfatter at Nærings- og fiskeridepartementet også legger seg på en slik linje, jf. Fiskeridirektoratets høringsnotat av 01.11.2021.
- Det gjeldende system for arealavsetting er i praksis basert på at dagens havbruksområder ligger innenfor grensene for plan- og bygningsloven, som har geografiske rekkevidde på en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Havbruk offshore vil ikke ha tilknytning til kommuner hverken reguleringsmessig eller geografisk, slik at den statlige forvaltning vil måtte tre inn. Det er dette som nå skjer ved de myndighetsstyrte konsekvensutredningene som er varslet.
- Gjeldende system for kapasitetsjustering av konsesjonsvolum (trafikklysene) er ikke tilpasset åpent hav. Det må derfor for offshore havbruk utarbeides et nytt konsesjonsregime, som varslet i Hurdalsplattformen. Dette må ikke få innvirkning på dagens kapasitetsstyring av konsesjonsvolum i kystnære områder.
- Regler om teknisk sikkerhet, helse, miljø og sikkerhet er i dag tilpasset tradisjonelt, kystnært havbruk, og nytt regelverk må etableres for åpent hav.

For raskt å etablere et rammeverk som muliggjør en første runde med tildeling av konsesjoner for offshore havbruk, bør en stegvis utviklingsprosess vurderes. Første runde med tildeling av konsesjoner kan gjennomføres med et begrenset antall konsesjoner. Det gir anledning til å komme i gang og høste operasjonell erfaring. Parallelt som det etableres en midlertidig ordning må det arbeides med et permanent regulatorisk rammeverk som muliggjør industriell utvikling og gir havbruk til havs like muligheter som andre interesser i havrommet. Etter hvert som kompleksiteten øker, blant annet som følge av større konkurranse om arealene med andre næringer (som havvind-, fiskeri- og petroleumsnæringene) og mellom oppdrettere, bør rammeverket videreutvikles.

3. Anbefalinger for et nytt permanent regulatorisk rammeverk for offshore havbruk

3.1. Behov på kort sikt

Midlertidig tillatelsesordning

Utviklingstillatelsene som har blitt tildelt til prosjektene som produserer (eller er tenkt å produsere) laksefisk offshore er ikke tilstrekkelige til at det kan foretas en fullskala testing av offshore-konsepter. I påvente av etablering av et helhetlig regulatorisk rammeverk for offshore havbruk, bør det innføres en midlertidig tillatelsesordning for offshore-konsepter som er (eller kommer) i produksjon i kjølvannet av ordningen med utviklingstillatelser, eller på annen måte er i posisjon for å utvikle offshore havbruk. Et sentralt formål bak utviklingstillatelsesordningen var å sørge for en akselerering av den teknologiske utviklingen innen havbruksnæringen og en slik overgangsordning vil bygge videre på dette formålet og sørge for at de norske aktørene raskere får etablert en verdensledende offshore havbruksnæring.

Tillatelsene som tildeles i en midlertidig ordning bør tidsmessig avgrenses frem til permanent ordning er på plass. Det innebærer at innehaver av midlertidige tillatelser da må betale det vederlag som blir fastsatt ved innføring av en permanent ordning, eventuelt delta i en auksjon på linje med andre. Med en slik tidsmessig avgrensning vil det ikke være rimelig å kreve vederlag for midlertidige tillatelser. Det må her også kunne tas hensyn til at de betydelige kostnadene og risikoen ved slik etablering vil være langt høyere enn i tradisjonelt oppdrett.

Lokalitetsbehandling

Behovet for én koordinerende og utøvende myndighet for å sikre en mer effektiv og samordnet saksbehandling er understreket av næringen. Innenfor rammen av gjeldende akvakulturregelverk bør Fiskeridirektoratet fortsatt ha myndighet til å koordinere og utstede lokalitetstillatelse offshore. Gjeldende regelverk gir hjemmel for behandling av lokalitetssøknader, og må kunne anvendes inntil endelig regelverk og større arealavklaringer foreligger. Det vil også kunne omfatte mulighet for å tildele et større felt som kan gi mulighet for flere offshore-enheter.

Konsesjoner

Med hjemmel i akvakulturloven bør Regjeringen så snart som mulig etablere et regelverk som gir adgang til å søke om produksjonstillatelser inntil et endelig og permanent regelverk foreligger. Det vil kunne være en broordning hvor det kan søkes om midlertidige tillatelser inntil en permanent ordning foreligger.

3.2. Innspill til et permanent regelverk

Det vil være behov for et grundig forarbeid før det etableres et permanent regelverk som åpner for havbruk i store områder offshore. Dette arbeid bør sees i nær sammenheng med dagens akvakulturregelverk og erfaringene med tilpasningene som gjøres for etablering av havbruk på kort sikt. Et godt og relevant utgangspunkt med anbefalinger er beskrevet i rapporten *Havbruk til havs Ny teknologi – nye muligheter* av 21.12.2018.

Vi ønsker å utdype noen vurderinger og skisser som kan være relevante i den videre oppfølgingen og utviklingen av høringsnotatet som nå er under bearbeiding. Vår tilnærming er at det utstedes tillatelser til offshore havbruk på områder klarert av myndighetene. I arbeidet med konsekvensutredning og identifikasjon av nye områder kan det hentes inspirasjon fra nåværende regime for olje- og gassutvinning på norsk sokkel, der utvinningstillatelser tildeles for et geografisk område til private aktører. Det bør også gjennomføres prekvalifisering av søkere, basert på blant annet evnen til å gjennomføre prosjekter.

Tildeling av produksjonstillatelser bør i størst mulig grad baseres på objektive kriterier med strenge kvalitetskrav til søkere og prosjekt. I de faser hvor offshore havbruk bygges ut vil det være et begrenset antall aktører. Det vil derfor være lite hensiktsmessig med en konsesjonstildeling basert på auksjon etter mønster av kystnært havbruk. Behovet for streng kvalitetsvurdering av aktører og prosjekter bør være styrende for utviklingen. I senere faser – med et bredere erfaringsgrunnlag fra offshore havbruk – kan auksjon være et alternativ. Det bør i så fall være del av en bredere vurdering og evaluering av regelverket for offshore havbruk.

Arbeidet med å identifisere og åpne arealer for havbruk til havs bør prioriteres. Dette må skje i god dialog og sameksistens med andre næringer. Det videre arbeidet bør ta høyde for flere områder enn de 11 som hittil har blitt identifisert som aktuelle. Regjeringen bør i samråd med næringen både sette en tydelig og konkret ambisjon for utvikling av havbruk til havs frem mot 2030, og legge frem en forpliktende tidsplan for gjennomføring av ambisjonen.

Prosess for tildeling av konsesjoner

Myndighetsklarering av områder

Norske myndigheter bør identifisere og åpne områder som er godt egnet for offshore havbruk med sikte på tildeling av konsesjoner. Det har tidligere blitt identifisert 11 områder i Nærings- og fiskeridepartementets rapport «Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs» fra desember 2019. Disse varierte i størrelse fra 26 km² til 10 672 km², og kan sammenlignes med arealer satt av til havvind ved Kongelig resolusjon i 2020.

Ved åpning av områder for offshore havbruk bør det på tilsvarende vis legges vekt på at områdene som blir åpnet:

- er godt egnet for havbruk,
- egnert for kommersielle prosjekter,
- og sikrer at offshore havbruk blir vurdert på lik linje med andre næringsinteresser

Før et område åpnes for offshore havbruk, vil det være naturlig å gjennomføre en overordnet konsekvensutredning av det aktuelle området, som Nærings- og fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet også legger opp til. Konsekvensutredningen bør inneholde en vurdering av blant annet hvilke miljømessige og samfunnmessige konsekvenser (inkludert konsekvenser for andre næringsinteresser) offshore havbruk vil ha innenfor det aktuelle området. Forslag til åpning av et område med gjennomførte konsekvensvurderinger forutsettes sendt på høring.

Det dreier seg her om myndighetsstyrte konsekvensutredninger av områder. Kostnadene vil på denne bakgrunn i første rekke bæres av myndighetene som en investering i overordnet infrastruktur og arealplanlegging, i likhet med større områdeplaner på land.

Utlysning av konkrete felt

Som en del av åpningen av et område, bør myndighetene identifisere felt (blokker) innenfor området hvor private aktører kan søke om å få tildelt konsesjoner som er avgrenset med en MTB (Maksimalt Tillatt Biomasse). Eventuelle arealer innenfor et område som ikke blir lyst ut som felt ved første utlysning, vil kunne inngå i en senere utlysning av felt innenfor samme område. Et åpnet område kan være opptil flere tusen km², mens det konkrete feltet vil være et mindre geografisk areal innenfor et område.

Prekvalifisering av søkere

Når et område er åpnet, og myndighetene har lyst ut et felt innenfor dette området, kan aktører søke på å få tildelt en konsesjon for produksjon av laksefisk på det aktuelle feltet. Det anbefales at det stilles prekvalifiseringskrav til søkerne, før selve søknaden om tildeling av konsesjon. Formålet med prekvalifiseringskravene er å være sikker på at riktig kompetanse og kapasitet foreligger før

søknadene leveres. Prekvalifiseringskrav vil kunne luke ut mindre egnete aktører og lette på arbeidsmengden til myndighetene, og dermed forkorte den samlede saksbehandlingstiden. Dette er etter modell fra oljenæringen hvor man har hatt god erfaring med prekvalifisering av aktører på sokkelen.

Prekvalifiseringskravene kan blant annet bestå av følgende kriterier:

- Kapasitet og kompetanse til å gjennomføre offshore havbruksprosjekter, bl.a. gjennom en kompetent prosjektorganisasjon
- Relevant erfaring
- Finansiell robusthet og tilgang på kapital til å gjennomføre et prosjekt
- Biologi- og røkterkompetanse

Søknad om konsesjon for produksjon innenfor et felt

Når en aktør har blitt bekreftet prekvalifisert, vil vedkommende kunne søke på en konsesjon for produksjon innenfor et felt. Søkerne av konsesjoner innenfor et felt bør presentere en gjennomføringsstrategi som en del av sin søknad. Dette innebærer typisk en forprosjektering hvor konseptuelle løsninger, nødvendige kapasiteter og funksjonalitet gjøres rede for, blant annet hvordan feltet tenkes bygd ut og produksjon skal foregå. Mer prosjektspesifikke konsekvensutredninger og en plan for utvikling og drift kan eventuelt kreves av søkere på et senere tidspunkt, etter tildelt konsesjon for et felt.

Første prosjekt i et åpent område bør plasseres slik at det ikke er til hinder for fremtidige prosjekter i resterende del av området. Erfaringer herfra, smitterisiko og samlet miljøbelastning må ligge til grunn når videre utbygging av området skal vurderes.

Vilkår for tildeling av konsesjon for produksjon innenfor et felt

Fordi søkerne i overskuelig fremtid må forventes å være i et begrenset i antall, og avsatte områder vil ha en forholdsvis stor produksjonskapasitet, er det grunn til å tro at det er tilstrekkelig med produksjonsareal til aktører som blir prekvalifisert. Innspill til hva som skal ligge til grunn for tildeling av de første tillatelsene må vi komme tilbake til senere. Vi understreker likevel allerede nå at kriteriene må være objektive og kvalitative, og at teknologinøytralitet er gjennomgående i reguleringen. Aktørene som får konsesjoner, bør ha anledning til å delta i utviklingen av havbasert oppdrett.

I senere faser – med et bredere erfaringsgrunnlag fra offshore havbruk – kan auksjon være et alternativ. I nær fremtid vil utvikling av havbruk til havs være i en krevende utviklingsfase hvor både tekniske og biologiske utfordringer må håndteres. Derfor vil det i en slik fase være mest hensiktsmessig at prisen for tillatelsene hensyntar dette forholdet.

Prosjektplanlegging og konsekvensutredning

I petroleumsnæringen kreves det en godkjent plan for utvikling og drift (PUD). I havbruket skal det i dag utføres lokalitetsklareringer. Det er naturlig at det også ved havbruk til havs stilles spesifikke krav til prosjektet før lokaliteten kan tas i bruk.

Områder som bør være dekket før iverksettelse:

- Rømmingssikring
- Teknisk sikkerhet
- Ivaretagelse av arbeidstakeres helse, miljø, og sikkerhet
- Beredskap ved uønskede hendelser
- Lokal miljøpåvirkning (herunder marin biologi)
- Fiskevelferd og fiskehelse

Foreslått prosess for tildeling av konsesjoner

		Ansvarlig enhet	Arbeidspakker og saksbehandling som kreves
Myndighetsklarering av område og felt innenfor område		Myndigheter	Konsekvensutredning av område Offentlig høring
Prekvalifisering av søkere for søknad til prosjekt i felt	Utføres uavhengig av tidslinjen til en søknadsprosess, men må være på plass før en søknad om prosjekt i felt kan leveres	Myndigheter og private aktører	
Søknad om prosjekt i felt		Private aktører	Gjennomføringsstrategi
Behandling av søknad og tildeling av felt/konsesjon	 Tildelt konsesjon	Myndigheter	Søknadsbehandling
Prosjektplanlegging		Private aktører	Arealklarering/prosjektspesifikke konsekvensutredninger
Iverksettelse		Myndigheter	Byggestart

Tekniske spesifikasjoner for konsesjoner

Varighet på konsesjonene

Produksjonstillatelsene bør fortrinnsvis ikke være tidsavgrenset, slik som i tradisjonelt havbruk. Vi registrerer at regjeringen i Hurdalplattformen signaliserer at den vil gjøre fremtidige oppdrettstillatelser tidsbegrenset. Det vil svekke forutsigbarheten for investeringene i et langsiktig perspektiv. Dersom tidsbegrensning blir en realitet, bør i så fall konsesjoner for offshore oppdrett ha en varighet som samsvarer med den økonomiske levetiden til prosjektene - f.eks. på minimum 50 år med mulighet for forlengelse.

Mengde tillatt biomasse per konsesjon

Konsesjonstildeling bør baseres på mulighetene for optimal utnyttelse av et større felt som er klarert for en prekvalifisert aktør, og som muliggjør etablering og drift av flere større havgående enheter. Tildeling av utviklingstillatelser til ulike offshore havbruksprosjekter har blant annet illustrert at offshore havbruksenheter (i) har langt større produksjonskapasitet sammenlignet med tradisjonelle oppdrettsmerder, samtidig som miljømessige hensyn og hensyn til fiskehelse og -velferd ivaretas og (ii) er særlig kapitalkrevende prosjekter som krever høy produksjonskapasitet for å kunne være lønnsomme. Det er viktig at konsesjoner tillater en tilstrekkelig MTB til å gjøre prosjekter økonomisk levedyktige og miljømessig bærekraftige.

4. Andre forhold

Skatt og avgifter

Vi legger til grunn at den forestående høringen ikke adresserer skatte- og avgiftsmessige forhold. Vi vil derfor komme tilbake med innspill til hvordan dette kan innrettes på en måte som sikrer investeringsvilje og hensyntar den risikoen som ligger hos aktørene som ønsker å utvikle havbruk til havs.

Vi vil likevel bemerke at skatte- og avgiftsreglene som eksisterer i dag, har et begrenset geografisk virkeområde. Det er normalt antatt at norske skatte- og avgiftsregler er begrenset til territorialgrensen som er 12 nautiske mil utenfor grunnlinjen. Disse begrensningene er grunnen til at det er gitt en egen petroleumsskattelov som blant annet utvider Norges beskatningsrett for petroleumsvirksomhet til å gjelde hele kontinentalsokkelen.

Hvis offshore havbruk ligger utenfor territorialgrensen, vil det per i dag ikke være grunnlag for å ilegge avgifter, og utenlandske selskaper vil ikke være skattepliktige til Norge. Norske selskaper vil derimot være skattepliktige for sine globale inntekter, inklusive offshore havbruk. En må derfor sikre at norske selskaper ikke får skattemessige ulemper på sokkelen sammenlignet med eventuelle utenlandske selskaper.

Ansvarlige myndigheter og tilsyn

Det å etablere en tilpasset forvaltning og regulering av havbasert havbruk innebærer en mulighet for å bringe inn effektivitet og forenkling fra start. Det bør blant annet være én koordinerende og utøvende myndighet. Det vil kunne sikre en mer effektiv og samordnet saksbehandling av akvakultursaker som arealklaring, utlysning, tildeling og koordinering av tilsyn. Sjømat Norge har tatt opp dette behovet i forbindelse med forenklingsprosesser i dagens regelverk, men en slik tilnærming bør også gjelde for den havbaserte aktiviteten.

Etter dagens system er det naturlig at Fiskeridirektoratet er hovedansvarlig for konsekvensutredning av områder for havbasert fiskeoppdrett, samt for tildeling av arealer/lokaliteter til den enkelte søker. Det legges til grunn at Nærings- og fiskeridepartementet i større grad vil ha den direkte kontroll med konsesjonsregimet og tildeling av produksjonstillatelser, som de har i dag ved kapasitetsjusteringer etter trafikklyssystemet.

Det anbefales en tilsynsløsning som er koordinert og samkjørt for offshore havbruk. I det ligger det at én myndighet har det koordinerende og overordnede ansvaret, f.eks. Fiskeridirektoratet. Videre bør Mattilsynet være tilsynsmyndighet for mattrygghet og fiskevelferd, Miljødirektoratet for forurensning og Sjøfartsdirektoratet ansvarlig for tekniske krav og HMS.

Sameksistens med andre næringer

En forutsetning for arbeidet med utvikling av et rammeverk er å sikre havbruket (et godt egnet) areal. Det betyr at åpning av områder for offshore havbruk bør skje på samme vedtaksform som for åpning av arealer til petroleums- og havvindsaktivitet, nemlig av Kongen i statsråd etter forutgående konsekvensutredninger og høringsrunde. Bruk av kgl.res. som vedtaksform bidrar til å sikre politisk forankring om prioritering av havarealer. Vedtaksformen medfører at *konkrete* utslag av prioritering

av kryssende interesser og hensyn vil komme senere i prosessen, hvor kunnskapsgrunnlaget vil være bedre og de politiske føringene tydeligere.

Postsmolt produksjon

Lukkede anlegg i sjø med vannbehandling for å ivareta biosikkerhet kan være svært godt egnet til forsyning av postsmolt til anlegg utenfor dagens produksjonsområder.

Havbruk til havs er helt avhengig av robust storsmolt og postsmolt. Det er allerede i dag en betydelig underliggende etterspørsel etter disse smolttypene i konvensjonelt innaskjærs havbruk, fordi dette reduserer produksjonstiden i åpne merder og laksens eksponering for lus og sykdom. Det investeres og skal investeres mye i landbasert produksjonskapasitet for postsmolt. Landbaserte anlegg for produksjon av postsmolt har opplevd betydelige biologiske utfordringer. Det er et åpent spørsmål hvordan den landbaserte produksjonskapasiteten blir i forhold til den store etterspørselen fra den framtidige matfisk sektoren.

En betydelig postsmolt produksjon i lukkede eller semi-lukkede anlegg i sjø vil bli nødvendig for å sikre tilstrekkelig tilførsel til både innaskjærs og utaskjærs havbruk. Nærings- og fiskeridepartementet har lagt ut et forslag til tillatelser for miljøteknologiformal på høring, som i stor grad er innrettet mot lukkede/semilukkede anlegg. Det er avgjørende at tillatelsessystemet for lukkede/semilukkede anlegg er innrettet slik at offshore matfiskanlegg faktisk får den postsmolten som de trenger for å drive økonomisk bærekraftig. Det er grunn til å se nærmere på om den foreslåtte miljøteknologiordningen ivaretar dette hensynet.